

Itsenäistymisvarojen korvaamiseen liittyvä menettely

Kaupunginhallitus 18.03.2026
60/00.04.02/2026

Tiivistelmä: Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa on sovittu seudullinen menettelytapa itsenäistymisvarojen suorittamiseksi. Neuvottelujen perusteella on laadittu sopimus suorittamattomiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten jaosta ja menettelytavoista Varhan ja kaupungin välille.

Valmistelija: hallintojohtaja Jaana Hölsö, p. 02 474 5210
Lisätietoja antaa: vt.kaupunginjohtaja Nina-Mari Turpela, p. 02 474 5400.

Asian tausta

Lastensuojelulain (417/2007) 77 §:ssä säädetään itsenäistymisvaroista. Lainkohdan 1 momentin mukaan ”Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Lastensuojelulain 77 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueella on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 23 vuotta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustalvelujen järjestämisvastuun siirron myötä vastuu lastensuojelun järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Tämä koskee myös vastuuta itsenäistymisvarojen kerryttämiseen liittyen.

On käynyt ilmi, että itsenäistymisvaroja ei ole kaikilta osin kerrytetty riittävästi eikä niitä näin ollen ole myöskään maksettu niille henkilöille, joiden jälkihuolto on päättynyt.

Voimaannpanolain (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta 616/2021) 25 §:n 3 momentin mukaan, jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoa joko voimassa olevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista

tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon.

Asiaa on käsitelty Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (myöhemmin myös Varha) ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa, jossa on 6.11.2025 sovittu kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista Varhan ja kuntien välillä.

Kuntajohtajakokouksessa on sovittu periaatteista, joilla kunta ja Varha vastaavat mahdollisesti kerryttämättä jääneiden itsenäistymisvarojen korvaamisesta, sekä maksamattomien itsenäistymisvarojen maksamiseen liittyvistä käytännön menettelyistä.

Sopimus kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista

Neuvoteltu sopimus koskee tilanteita, joissa vastuu itsenäistymisvarojen kerryttämisestä on ollut sekä Paimion kaupungilla (31.12.2022 saakka) että Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (1.1.2023 lähtien).

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa sovitun mukaisesti selvitetään kaikkien jälkihuollossa ja huostaanotettuna 1.1.2023 olleiden lasten ja nuorten itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanne ja korvataan mahdollisesti kerryttämättä jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta.

Tilanteissa, joissa sijaishuollon tai jälkihuollon asiakkuus on ollut voimassa järjestämisvastuun siirtyessä Varhalle, Varha selvittää kertymättömien itsenäistymisvarojen määrän, josta kummatkin Varha ja kaupunki vastaavat järjestämisvastuunsa alaiselta ajalta.

Sopimuksen sisältönä on, että selvitystyöhön palkataan henkilö, miten selvitystyön kustannukset jaetaan ja miten toimitaan, jos kaupungilta on jäänyt kerryttämättä itsenäistymisvaroja.

Tässä vaiheessa ei ole tiedossa kuinka kauan selvityksen on arvioitu kestävän. Paimion osuus selvityskustannuksista on 1,5%.

Liitteenä sopimusluonnos ja selvitystyön kustannustenjakotaulukko.

Esittelijä:

vt.kaupunginjohtaja Turpela Nina-Mari

Päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää, että Paimion kaupunki solmii liitteen mukaisen sopimuksen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten

korvaamisesta ja menettelytavoista. Sopimus tulee voimaan, kun sopimus on allekirjoitettu molempien sopijapuolten kesken.

Kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan hyväksymään sopimukseen vähäisiä muutoksia ja allekirjoittamaan sopimuksen.

Kaupunginhallitus edellyttää, että sopimuksen keston tarpeellisuutta tarkastellaan kalenterivuosittain ja että Varhalta edellytetään raportointia työn edistymisestä.

Kaupunginhallitus valtuuttaa hallintojohtajan päättämään tarkemmasta selvittämisen menettelystä ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle tästä selvittelytyöstä suoritettavasta mahdollisesta korvauksesta.

Päätös: